

به گزارش روابط عمومی و امور بین الملل منطقه آزاد چابهار به نقل از ایرنا، سفر اخیر 'شوکت میرضیایف' رئیس جمهوری ازبکستان به هند، سفر 'ارام ناث کوویندا' رئیس جمهور هند به تاجیکستان و همچنین سفر سال آینده نورسلطان نظربایف رئیس جمهور قزاقستان به هند، نشان از درک عمیق هند از اهمیت ژئوپولیتیک، پتانسیل اقتصادی بالای آسیای میانه و عزم راسخ هند برای حضور بی چون و چرایش در این منطقه است.

آسیای میانه از اهمیت بالایی در سیاست خارجی هند برخوردار است. در اظهار نظری، سوشما سواراج وزیر امور خارجه هند با تکرار مشترکات فرهنگی و تاریخی هند و آسیای میانه گفت: دو کشور هند و ازبکستان ارزشهای فرهنگی و خانوادگی یکسانی دارند. میرضیایف در جریان سفرش به هند از این کشور خواست تا در توسعه خط آهن به افغانستان همکاری کند. این خط آهن استراتژیک 650 کیلومتری، قرار است شهرهای مزارشریف و هرات را به هم متصل کند و میتواند تا کابل نیز توسعه یابد. کریدور ترانزیتی هند-ایران-افغانستان-آسیای میانه-روسیه و اروپا پروژه ای 100 درصد سودمند برای هند خواهد بود زیرا این کریدور، رقیبی برای کریدور ترانزیتی چین پاکستان خواهد بود. ازبکستان پیشتر مبلغ 500 میلیون دلار در این پروژه سرمایه گذاری کرده است. هند هم در حال توسعه بندر چابهار در ایران و اتوبان زرنج-دلارام در افغانستان است که همگی این پروژه ها به دسترسی هند به آسیای میانه کمک شایانی میکنند.

ازبکستان از حضور بیشتر هند در آسیای میانه سود خواهد برد و خواهان تقسیم این سود با افغانستان است چرا که توسعه افغانستان به معنی افزایش امنیت و رشد اقتصادی تاجیکستان خواهد بود. در دیدار کوویندا رئیس جمهور هند از تاجیکستان موضوع اصلی بحث افزایش همکاریهای دفاعی دو کشور در مقابله با افراطی گری و تروریسم بود. همچنین به توسعه ساخت و ساز در تاجیکستان هم اشاره شد. هند مصمم است که تولید برق از انرژی خورشیدی در تاجیکستان را افزایش دهد و دو کشور امیدوارند تا با توسعه بندر چابهار و توافق عشق آباد بتوانند به توسعه اقتصادی خود بیفزایند. رویکرد تقویت روابط دو کشور از طریق گسترش فرهنگ و رویکردی خوب به مذاق دولت هند آمده است. در ازبکستان هم پیشرفت قابل توجهی در توسعه فرهنگی هند و مخصوصا سینمای این کشور بالیوود انجام شده است و مردم این کشور با زوایای گسترده این سینما آشنا هستند.

به نظر میرسد هند رویکرد استفاده از فرهنگ برای افزایش مناسبات را نسبت به تاجیکستان اتخاذ کند با این تفاوت که بجای سینما از در شعر و ادب با این کشور وارد تعامل شود. هند با وجود رابطه 25 سال با تاجیکستان، تجارتی فقط به ارزش 323 میلیون دلار دارد. البته نباید قدرت امروز هند و عزمش برای مقابله با گسترش چین در منطقه را نادیده گرفت. آسیای میانه به جهت پتانسیل بالای اقتصادی مورد توجه ویژه قدرتهای جهانی از جمله هند قرار گرفته است. بازاری که میتواند رشد اقتصاد هند را تضمین کند. این منطقه به سرعت در حال پیوستن به بازارهای بین المللی برای تولید و تحویل منابع خام و گسترش امکاناتش برای پیوستن به راه آهن ترانزیت اورآسیایی است.

هند در راستای برنامه گسترده خود برای تقویت حضور در آسیای میانه با هدف ایجاد محدودیت برای چین، با ازبکستان برای تقویت ثبات در افغانستان همکاری می کند. روزنامه 'تایمز او ایندیا' در روز سه شنبه دهم مهر اعلام کرد، توافقی در این باره به هنگام ملاقات نارندرا مودی نخست وزیر هند با شوکت میرضیایف رئیس جمهوری ازبکستان در دهلی نو حاصل شد. نخست وزیر هند پس از دیدار خود با رئیس جمهوری ازبکستان خطاب به خبرنگاران گفت: هند و ازبکستان هر دو خواهان یک محیط خارجی امن و با ثبات هستند. ما از اقدامات ازبکستان در حفظ صلح و ثبات منطقه ای تشکر می کنیم. هند و ازبکستان هر دو خواهان یک افغانستان دموکراتیک، با ثبات، امن و رو به رشد هستند.

مودی همچنین اعلام کرد که هند یک خط اعتباری به ارزش 200 میلیون دلار برای ساخت خانه های اقتصادی و سایر پروژه های زیرساختی اجتماعی در ازبکستان در نظر می گیرد.

ازبکستان نیز اعلام کرد که حاضر است به کریدور حمل و نقل شمال و جنوب بپیوندد.

هر دو کشور اعلام کردند که مذاکرات برای توافق تجاری ترجیحی میان هند و ازبکستان را به زودی آغاز خواهند کرد. در همین حال، هند از تلاش های ازبکستان برای به عضویت درآمدن هند در قرارداد عشق آباد تشکر کرد.

هند و ازبکستان در یک بیانیه مشترک بر حمایت خود از اقدامات دولت و مردم افغانستان جهت دستیابی به یک صلح و ثبات واقعی با رهبری افغانستان تاکید کردند.

منطقه آسیای مرکزی پس از فروپاشی شوروی به ویژه پس از حملات تروریستی 11 سپتامبر و همچنین با توجه به ویژگیهای داخلی و جغرافیایی محلی برای عرصه رقابت قدرت های منطقه ای و فرامنطقه ای شده است.

از جمله این کشورها می توان از چین، آمریکا، روسیه، هند، ترکیه و حتی عربستان سعودی، امارت متحده عربی و رژیم صهیونیستی نام برد که هر یک به فراخور اهداف راهبردی و بلند مدت خود، برنامه ریزی های خاصی را برای نفوذ هرچه بیشتر در این منطقه انجام داده اند.

آسیای میانه از یک سو به سبب تامین بخشی از انرژی مصرفی جهان از اهمیت جغرافیایی، ژئوپلیتیکی و ژئواستراتژیکی خاصی برخوردار است و از طرف دیگر با جمعیت چند صد میلیونی خود هم به عنوان بازار مصرف و هم تأمین کننده مواد اولیه نقش های حیاتی برای قدرت هایی که به آنها چشم دوخته اند، اهمیت خاص دارد. بازی بزرگ و جدید، آمریکا، چین و هند و روسیه و کشورهای کوچکتر فرامنطقه ای در منطقه آسیای مرکزی امروزه این منطقه را به میدان اصلی رقابت هایی شبیه به رقابت های امپریالیستی قرن نوزدهمی تبدیل کرده است.

هند نیز به عنوان یک بازیگر فرا منطقه ای ازجمله کشورهایی است که به علت وجود انرژی و بازار پررونق تجاری آسیای مرکزی به آن چشم دوخته است؛ علت هایی که توجیه گر حضور دیگر قدرت در این منطقه نیز هست.

هند برخلاف چین، به شدت تلاش می کند راه خود را برای نفوذ در این منطقه از جهان به طور خاص از طریق راه اندازی گذرگاه راه دریایی و راه آهن سراسری با عنوان 'دالان بین المللی حمل و نقل شمال-جنوب' باز کند.

به همین منظور سوشما سواراج، وزیر امور خارجه هند اوایل ماه آوریل (اواسط فروردین) در سفری که به باکو پایتخت آذربایجان کشور نفت خیز منطقه آسیای میانه و قفقاز داشت موضوع راه اندازی این دالان راهبردی را با مقامات آن کشور در میان گذاشت و آنها را از همه ابعاد اهمیت این طرح آگاه ساخت و باز هم به همین دلیل هم بود که اِمار ممدیاروف، همتای آذری او عنوان کرد که اجرای این طرح می تواند موجب کاستن از 30 تا 40 درصد هزینه های حمل و نقل منطقه برای کل کشورهای منطقه باشد.

هند در حال حاضر در تلاش است از چین که با ایجاد یک کمربند ارتباطی ریلی به منابع معدنی و ثروت هیدروکربوری عظیم منطقه و همچنین بازار بسیار وسوسه انگیز آن دست یافته است عقب نماند بنابراین برنامه هایی برای گسترش همکاری ها با ازبکستان در دست اقدام دارد.

هرچند قزاقستان از متحدان قدیمی هند در منطقه در زمینه تجارت نفت و اورانیوم به شمار می رود اما اکنون دهلی نو در صدد است تسهیلات ویژه ای همانند ایجاد مناطق اقتصادی ویژه در اختیار فعالان اقتصادی هندی قرار دهد تا آنها با اجرای طرح های مختلف در زمینه های تجارت، دفاعی و مقابله با تروریسم زمینه های حضور هند در ازبکستان و به تبع آن منطقه را افزایش دهند.

دسترسی هند به این منطقه البته در وهله اول بیشتر از طریق افغانستان خواهد بود.

در این بین شوکت میرزایف رییس جمهور ازبکستان نیز از حضور هند در ازبکستان و در منطقه استقبال کرده و آنرا عاملی برای مقابله با حضور سنگین چین که ممکن است در درازمدت تهدیدات امنیتی و شاید بی ثباتی برای این کشورها در پی داشته باشد دانسته است. با توجه به منابع بسیار غنی انرژی در منطقه اوراسیا و آسیای مرکزی، حضور در منطقه می تواند جوابگوی بخشی از نیازهای هند که همیشه تشنه انرژی است باشد.

البته هند مجبور است قبل از انجام پروژه های نفت و گاز در این منطقه از جمله در قزاقستان به رقابت با قدیمی ترین قدرت خارجی جاضر در منطقه یعنی روسیه نیز بیاندیشد.